

Gwybodaeth i Gleifion

Biopsi drwy'r Croen

Cyfarwyddiaeth Radioleg Glinigol

Cyflwyniad

Mae'r daflen hon yn egluro'r driniaeth o'r enw biopsi drwy'r croen, yr hyn sy'n digwydd a'r risgiau posibl. Nid y bwriad yw cymryd lle'r drafodaeth ddeallus rhwng eich meddyg a chi ond gall fod yn bwynt dechreuol ar gyfer trafodaeth o'r fath.

Os ydych chi'n cael y biopsi fel triniaeth wedi'i threfnu, yna dylech gael digon o amser i drafod y sefyllfa gyda eich ymgynghorydd a'r radiolegydd fydd yn cynnal y biopsi ac efallai hyd yn oed gyda eich Meddyg Teulu. Os byddwch chi angen y biopsi fel mater o frys efallai y bydd y bydd llai o amser i drafod. Ond **dylech gael digon o eglurhad cyn i chi arwyddo'r ffurflen gydsynio.**

Beth yw biopsi drwy'r croen?

Biopsi nodwydd yw dull o gymryd darn bach o feinwe allan o'ch corff gan ddefnyddio toriad bychan iawn. Bydd hwn wedyn yn gallu cael ei archwilio o dan ficrosgop gan batholegydd arbenigol i wneud diagnosis o samplau meinwe. Oherwydd bod y biopsi hwn yn cael ei gynnal drwy'r croen, gelwir ef yn fiopsi drwy'r croen.

Pam bod angen biopsi drwy'r croen?

Bydd profion eraill a gawsoch, er enghraifft, sgan uwchsain neu sgan CT wedi dangos bod ardal o feinwe abnormal y tu mewn i'ch corff. O'r sgan, nid yw bob amser yn bosibl dweud yn union beth yw'r abnormaledd a'r dull symlaf o ddarganfod yw cymryd darn bychan iawn ohono i'r patholegydd ei archwilio.

Pwy sydd wedi gwneud y penderfyniad?

Bydd yr ymgynghorydd sy'n gofalu am eich achos a'r radiolegydd sy'n gwneud y biopsi wedi trafod y sefyllfa ac yn teimlo mai hwn yw'r peth gorau i chi.

Fodd bynnag, byddwch chi hefyd yn cael y cyfle i fynegi eich barn ac os, ar ôl trafod gyda'ch meddygon, y byddwch chi'n teimlo nad ydych am gael y driniaeth, gallwch benderfynu yn ei herbyn.

Pwy fydd yn cynnal y biopsi drwy'r croen?

Radiolegydd sydd wedi'i hyfforddi'n arbennig. Mae gan radiolegwyr arbenigwyd penodol i ddefnyddio cyfarpar pelydr-x a sganio a hefyd i ddehongli'r delweddau a gynhyrchir. Mae'n rhaid iddyn nhw edrych ar y delweddau hyn wrth gynnal y biopsi.

Ymhle fydd y biopsi'n cael ei gynnal?

Yn gyffredinol yn yr adran pelydr-x naill ai yn yr ystafell sganio CT neu mewn ystafell 'triniaethau arbennig' gyda pheiriant uwchsaïn. Weithiau, cynhelir biopsi drwy ddefnyddio peiriant pelydr-x cyffredin.

Sut bydda i'n paratoi ar gyfer biopsi drwy'r croen?

Mae'n bosibl y bydd yn rhaid i chi aros i mewn yn yr ysbyty er bod sawl biopsi'n gallu cael ei gynnal fel claf allanol.

Mae'n bosibl y byddwch chi wedi cael rhai profion gwaed ymlaen llaw i wirio nad oes gennych risg cynyddol o waedu.

Mae'n bosibl y byddan nhw'n gofyn i chi beidio â bwyta am bedair awr cyn y driniaeth er y byddwch chi'n gallu yfed rhywfaint o ddŵr.

Mae'n bosibl y byddwch chi'n cael tawelydd i leddfu'r pryder.

Gofynnir i chi wisgo gŵn ysbyty.

Os oes gennych unrhyw alergeddau, **rhaid** i chi ddweud wrth eich meddyg. Os ydych chi wedi adweithio'n flaenorol i gyfrwng gwrthgyferbyniad mewnwythiennol, y lliwydd a ddefnyddir ar gyfer pelydr-x arennau a sganio CT, yna rhaid i chi hefyd ddweud wrth eich meddyg am hyn hefyd.

Meddyginiaethau

Bydd yn rhaid i'r Radiolegydd wybod am yr holl feddyginiaethau rydych chi'n eu cymryd gan gynnwys cyffuriau gwrthplaten a gwrthgeuladau. Meddyginiaethau yw'r rhain sy'n affeithio ar y modd y mae eich gwaed yn ceulo.

Yn y rhestr isod mae rhai cyffuriau y bydd yn rhaid i'r meddyg wybod amdanyn nhw os ydych chi wedi cael presgripsiwn ar eu cyfer:

Warfarin	Aspirin	Enoxaparin	Dalteparin
Clopidogrel	Tinzaparin	Bemiparin	Fondaparinux
Danaparoid	Dipyridamole	Coumarins	Acenocoumarol
Phenindione	Lepirudin	GP IIb/IIIa inhibitors	
Bivalirudin	Argatroban	Dabigatran	Rivaroxaban
Abciximab	Eptifibatide	Tirofiban	Plasugrel

Bydd yn rhaid i'r Radiolegydd wybod os oes gennych abnormaledd gwaedu etifeddol neu hanes o waedu abnormal ar ôl mân driniaeth fel tynnu dannedd. Mae'n bosibl y bydd angen profion pellach i asesu eich gwaed.

Beth sy'n digwydd go iawn yn ystod biopsi drwy'r croen?

Byddwch chi'n gorwedd ar y bwrdd pelydr-x, uwchsain neu sganio fel y mae'r radiolegydd wedi penderfynu sy'n fwyaf addas.

Mae'n bosibl y bydd yn rhaid i chi gael nodwydd mewn gwythïen yn eich braich fel bod y radiolegydd yn gallu rhoi tawelydd neu boen laddwyr i chi.

Bydd y radiolegydd yn cadw popeth mor ddi-haint ag sy'n bosibl a bydd yn gwisgo gŵn theatr a menig llawdriniaeth. Byddan nhw'n glanhau eich croen gydag antiseptig ac yn rhoi lliain theatr dros ran o'ch corff.

Bydd y radiolegydd yn defnyddio'r peiriant uwchsain neu'r sganiwr CT i benderfynu ar y man mwyaf addas i roi'r nodwydd biopsi i mewn. Yna byddan nhw'n rhoi anaestheteg leol i wneud eich croen yn ddideimlad a rhoi'r nodwydd biopsi i mewn i'r meinwe abnormal.

Er bod rhan gyntaf y driniaeth yn teimlo fel petai'n cymryd amser hir, nid yw'r biopsi'n cymryd yn hir o gwbl ac mae'n bosibl y bydd y nodwydd i mewn ac allan mor gyflym fel na fyddwch chi prin yn sylwi ar hynny.

A fydd yn brifo?

Mae'n bosibl y bydd biopsi asgwrn yn boenus ac y bydd angen mwy o boen laddwyr adeg y driniaeth.

Weithiau, mae'n bosibl y bydd yn fwy priodol cynnal y driniaeth o dan anaestheteg leol. Nid yw hyn yn digwydd yn aml yn achos biopsi'r asgwrn cefn.

Pan fyddan nhw wedi rhoi pigiad anaestheteg leol i chi, bydd yn brifo i ddechrau ond buan iawn y bydd hwn wedi diflannu ac yna bydd y croen a'r meinwe dyfnaf yn ddideimlad.

Yn ddiweddarach, mae'n bosibl y byddwch chi'n ymwybodol o'r nodwydd yn pasio i mewn i'ch corff, ond gwneir hyn fel arfer mor gyflym nad yw'n achosi dim anghysur i chi o gwbl.

Bydd nyrs neu aelod arall o'r staff clinigol yn sefyll wrth eich ymyl ac yn gofalu amdanoch chi. Os bydd y driniaeth yn boenus o gwbl, yna byddan nhw'n gallu trefnu i chi gael mwy o boen laddwyr drwy'r nodwydd yn eich braich.

Pa mor hir fydd hyn yn cymryd?

Mae sefyllfa pob claf yn wahanol, ac nid yw bob amser yn hawdd rhagweld pa mor gymhleth neu pa mor syml fydd y driniaeth. Gall fod drosodd ymhen 30 munud er mae'n bosibl y byddwch chi yn yr adran pelydr-x am tuag awr i gyd.

Beth sy'n digwydd wedyn?

Byddan nhw'n mynd a chi'n ôl i'ch ward ar droli. Bydd nyrsys yn y ward yn cynnal y profion arferol fel cymryd eich pŷls a'ch pwysau gwaed i sicrhau nad oes unrhyw broblemau. Fel arfer, byddwch chi'n aros yn y gwely am ychydig oriau hyd nes i chi wella.

Os ydych chi wedi cael biopsi ysgyfaint, mae'n sicr y byddwch chi wedi cael pelydr-x ar y frest ar ryw adeg.

Beth sy'n digwydd nesaf?

Os bydd popeth yn iawn, byddwch chi'n cael mynd adref naill ai ar yr un diwrnod neu efallai ar y nesaf. Peidiwch â disgwyl cael canlyniad y biopsi cyn i chi adael gan fod samplau biopsi esgyrn yn cymryd yn hirach i baratoi a gall y canlyniad gymryd o leiaf 2 - 3 wythnos.

A oes unrhyw risgiau neu gymhlethdodau?

Mae biopsi drwy'r croen yn driniaeth hynod ddiogel ond mae rhai risgiau neu gymhlethdodau a all ddigwydd fel mewn unrhyw driniaeth feddygol.

Os ydych chi'n cael biopsi yr afu, yna mae risg o waedu o'r afu er bod hyn yn denau iawn. Os bydd y gwaedu'n parhau, yna mae'n bosibl y byddwch chi angen trallwysiad gwaed.

Yn anghyffredin iawn, iawn, mae angen llawdriniaeth neu driniaeth radiolegol arall i atal y gwaedu.

Os ydych chi'n cael biopsi ar yr ysgyfaint, yna mae'n bosibl y gall aer fynd i mewn i'r gofod o gwmpas yr ysgyfaint. Nid yw hwn fel arfer yn achosi unrhyw broblem, ond mae'n achosi i'r ysgyfant ddisgyn. Bydd yn rhaid draenio wedyn naill ai gyda nodwydd neu gyda thiwb bychan drwy'r croen.

Yn anffodus, nid yw pob biopsi'n llwyddiannus. Gall hyn fod oherwydd bod darn o feinwe a gymerwyd yn feinwe normal yn hytrach na meinwe abnormal, er waethaf cymryd pob gofal posibl. Neu, er mai meinwe abnormal a gafodd ei gymryd, mae'n bosibl na fydd yn ddigon i'r patholegydd wneud diagnosis pendant. Mae'n bosibl y bydd y radiolegydd sy'n gwneud eich biopsi yn gallu rhoi rhyw syniad i chi o'r siawns o gael sampl boddhaol.

Er waetha'r cymhlethdodau posibl hyn, mae biopsi drwy'r croen fel arfer yn hynod ddiogel ac wedi'i gynllunio i arbed i chi gael triniaeth fwy. Risg o farwolaeth o dan 1:1000

Mwy o wybodaeth

Dylech fod wedi cael atebion i rai o'ch cwestiynau yn y daflen hon ond cofiwch mai pwynt dechreuol yw hwn i drafodaeth am eich triniaeth gyda'r meddygon sy'n gofalu amdanoch. **Cofiwch wneud yn sicr eich bod yn fodlon i chi gael digon o wybodaeth am y driniaeth cyn i chi arwyddo'r ffurflen gydsynio.**

Mae biopsi drwy'r croen yn driniaeth hynod ddiogel a luniwyd i arbed i chi gael llawdriniaeth fwy. Mae rhai risgiau bach a chymhlethdodau posibl ond mae'r rhain fel arfer yn rhai mân ac ni fyddan nhw'n digwydd yn aml iawn.

I gael mwy o wybodaeth, gallwch gysylltu â:-

Y Brif Nyrs G. Kingsbury ar:- 01873 - 732737
Adran Radioleg, Ysbyty Nevill Hall

neu

Nyrsys Radioleg ar:- 01633 - 234327
Adran Radioleg, Ysbyty Brenhinol Gwent

Addaswyd gyda diolch o ©Coleg Brenhinol y Radiolegwyr, Gorffennaf 2000

Paratowyd y daflen hon gan Gymdeithas Brydeinig Radioleg Ymyriadol a Grŵp Cyswllt Cleifion Radioleg Glinigol (CRPLG) Coleg Brenhinol Radiolegwyr.